

Izobraževanje proti antisemitizmu, nestrpnosti in diskriminaciji v Sloveniji: bistveni elementi za učitelje

23. april 2025

Zavod Republike Slovenije za šolstvo, Kotnikova 28, Ljubljana

Delavnico organizira UNESCO v sodelovanju z Organizacijo za varnost in sodelovanje v Evropi, Uradom za demokratične institucije in človekove pravice (ODIHR) in Ministrstvom za izobraževanje Republike Slovenije.

Ozadje

Antisemitizem je stalen svetovni izziv, ki ogroža judovske posameznike in skupnosti, pa tudi samo strukturo demokracije ter mir in varnost družb. Leta 2019 je posebni poročevalec ZN za versko svobodo ali prepričanja Ahmed Shaheed opozoril na dejstvo, da "(...) antisemitizem, če ga vlade ne nadzorujejo, predstavlja tveganje ne le za Jude, temveč tudi za pripadnike drugih manjšinskih skupnosti. Antisemitizem je strupen za demokracijo in medsebojno spoštovanje državljanov ter ogroža vse družbe, v katerih se mu ne nasprotuje."¹ To poudarja nujnost učinkovitega boja proti antisemitizmu v naših družbah ter nestrpnosti, diskriminaciji in sovraštvu v širšem smislu. Po napadih v Izraelu 7. oktobra in vojni na območju Gaze so razmere na Bližnjem vzhodu v številnih državah sprožile antisemitizem in sovraštvo proti muslimanom na ravni brez primere, kar še bolj oddaljuje ljudi, vodi v nadaljnjo politično polarizacijo, sproža pomembna varnostna vprašanja in nove izzive za deležnike na področju izobraževanja.²

Sodelujoče države OVSE so večkrat obsodile antisemitizem in že dolgo priznavajo, da ta prilagodljiva in nenehno razvijajoča se oblika predsodkov in diskriminacije ogroža stabilnost in varnost v regiji OVSE, ter so se zavezale k skupnim prizadevanjem za boj proti njemu na celotnem območju OVSE.³

Boj proti antisemitizmu je v ospredju politične agende Evropske unije. Evropska komisija je leta 2021 sprejela strategijo, ki določa ukrepe, osredotočene na: (1) preprečevanje vseh oblik antisemitizma in boj proti njim; (2) zaščito in spodbujanje judovskega življenja v EU ter (3) izobraževanje, raziskave in spomin na holokavst. V strategiji je navedeno, da sta "UNESCO in ODIHR večkrat pozvala k spodbujanju izobraževalnih programov v sodelujočih državah, vključno z državami članicami EU, za ozaveščanje mladih o vrednosti medsebojnega spoštovanja in razumevanja". V zvezi s tem je v strategiji navedeno, da bo Evropska komisija "v sodelovanju z Unescocom in ODIHR podpirala usposabljanje strokovnjakov na področju izobraževanja na podlagi njunih smernic o ['obravnavanju antisemitizma z izobraževanjem'](#)", in sicer za oblikovalce politik in ustanove za usposabljanje učiteljev.

¹ Poročilo posebnega poročevalca o svobodi veroizpovedi ali prepričanja, predstavljeno Generalni skupščini ZN na njenem štiriinšedemdesetem zasedanju 20. septembra 2019, A/74/358, str. 2, <https://undocs.org/A/74/358>.

² ADL, Global Antisemitic Incidents In the Wake of Hamas' War on Israel, <https://www.adl.org/resources/blog/global-antisemitic-incidents-wake-hamas-war-israel>; <https://www.ohchr.org/en/statements/2024/03/un-experts-warn-islamophobia-rising-alarming-levels>; <https://fra.europa.eu/en/news/2024/muslims-europe-face-ever-more-racism-and-discrimination>; <https://www.theguardian.com/education/2023/nov/09/charities-report-rise-in-antisemitism-and-islamophobia-at-schools-in-england>.

³ Glej na primer Københavnski dokument Konference o varnosti in sodelovanju v Evropi (1990), Berlinsko deklaracijo OVSE (2004) in Ministrsko deklaracijo o krepitvi prizadevanj za boj proti antisemitizmu, sprejeto v Baslu (2014).

Financira
Evropska unija

Dogodek je del projekta "Obravnavanje antisemitizma z izobraževanjem v Evropi", ki ga izvaja UNESCO v partnerstvu z OVSE/ODIHR in financira Evropska komisija v okviru programa Erasmus+.

Strategijo boja proti antisemitizmu do leta 2033 je Vlada Republike Slovenije sprejela na 85. redni seji 21. decembra 2023. V izobraževalni dimenziji načrta je vlada napovedala naslednje ukrepe:

- Letno usposabljanje osnovnošolskih in srednješolskih učiteljev o uporabnih veščinah, praktičnem orodju in vsebini za izvedbo kakovostnih predavanj o holokavstu in spominu nanj.
- Povezovanje kulturnih, akademskih in izobraževalnih ustanov pri vrednotenju, predstavljanju in posredovanju judovske dediščine.

Dejavnost

Mednarodna delavnica o usposabljanju učiteljev za obravnavanje antisemitizma, nestrpnosti in diskriminacije v izobraževanju in prek njega, na kateri bodo izmenjali znanje in dobre prakse ter razpravljali o izzivih in priložnostih na tem področju.

Konferenca bo potekala v slovenskem in angleškem jeziku s simultanim tolmačenjem.

Začasni program

23. april 2025	
08:30 - 09:00	Prihod in registracija
Dobrodošlica (30 minut) 09.00 - 09:30	• Siniša Šešum, vodja pisarne Antenna v Sarajevu pri Unescovem regionalnem uradu za znanost in kulturo v Evropi, predstavnik OVSE/ODIHR • Katharina Von Schnurbein, koordinatorka Evropske komisije za boj proti antisemitizmu in spodbujanje judovskega življenja (video sporočilo) • Predstavnik ODIHR (TBC) Ključni prispevki • Gašper Hrastelj, generalni sekretar, Slovenska nacionalna komisija za UNESCO (10 min) • Robert Waltl, Judovski kulturni center Ljubljana (10 min)
Uvodne pripombe in utemeljitev, krog uvodnih predstavitev (30 min) 09:30 - 10:00	Predstavitev načina izvedbe delavnice in <i>tour de table</i> • Heather Mann, vodja projekta, Sekcija za globalno državljanstvo in izobraževanje za mir, UNESCO
10.00 - 11.00 Moderator: UNESCO	1. del: Kakšne so oblike, funkcije in posledice antisemitizma: kaj morajo vedeti učitelji • <i>Antisemitizem v globalnem in lokalnem kontekstu</i>, Alex Maws, vodja oddelka za izobraževanje in dediščino, Združenje za judovske begunce (20 min) <i>Vprašanja in odgovori (10 minut)</i> • Boris Hajdinjak, direktor Centra judovske kulturne dediščine Sinagoga Maribor
Odmor 11.00 - 11.20	
11.20 - 12:40 Moderator: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje / Slovenska nacionalna komisija pri UNESCO	2. del: Socialna in čustvena pedagogika za obravnavo občutljivih vprašanj Obravnavanje teorij zarote z izobraževanjem (10 min) • Alexis Chapelan, Sekcija za globalno državljanstvo in izobraževanje za mir, <i>Interaktivni razmislek o igri Get Bad News (15 min)</i> Obravnava naraščajočega sovraštva do muslimanov in antisemitizma • Rešitve in ne strani (40 min) <i>Vprašanja in odgovori (15 min)</i>

Kosilo 12:40 - 13:40	
13:40 - 14:50 Moderator: OVSE/ODIHR	3. del: Panelna razprava o posebnih izzivih pri obravnavi antisemitizma v razredu in izobraževanju o holokavstu <i>Udeleženci bodo razpravljali o vprašanih, kot so: kako poučevati o antisemitizmu z izobraževanjem o holokavstu in kakšni so cilji izobraževanja o holokavstu, kako se z izobraževanjem zoperstaviti zanikanju in izkrivljanju holokavsta.</i> • <i>Alex Maws, Združenje za judovske begunce</i> • <i>Preprečevanje zanikanja in izkrivljanja holokavsta z izobraževanjem, Susanne Popp, zaslužna predstojnica katedre za didaktiko zgodovine na Univerzi v Augsburgu, Nemčija; profesorica h.c. na East China Normal University, Kitajska, soavtorica knjige <i>Countering Holocaust denial and distortion: a guide for teachers</i> (TBC)</i> • <i>Marjetka Bedrač, koordinatorica kulturnih programov, Center judovske kulturne dediščine Sinagoga Maribor</i> Vprašanja in odgovori (20 min)
Odmor 14:50- 15:10	
15:10 - 16:30 Moderator: OVSE/ODIHR	4. del: Učinkovito odzivanje na kritične primere antisemitizma, nestrpnosti, pristranskosti in predsodkov v razredih in izobraževalnih okoljih (80 min) <i>Na tem srečanju bomo obravnavali primere antisemitizma v šolah. Obravnavali bomo primere, kako se kažejo v šolah, ter odgovornosti šol in učiteljev. Podane bodo smernice, kako se odzvati na incidente, vključno s razmišljanjem in vedenjem na podlagi predsodkov.</i> • <i>Predstavitvev Ruth-Anne Lenga in Arthurja Chapmana, UCL Centre for Holocaust Education (20 min) - (na spletu)</i> • <i>Razprave v skupinah in plenarne razprave, ki jih bosta vodila UNESCO in Vojko Kunaver (60 min)</i>
16.30 - 17.10 Moderator: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje / Slovenska nacionalna komisija pri UNESCO	5. del: Kako naprej? Pospeševanje izobraževanja za obravnavo antisemitizma, nestrpnosti in diskriminacije v Sloveniji • <i>Razvoj nacionalnih in šolskih prednostnih nalog ter akcijskih korakov: razprava v majhnih skupinah (20 min)</i> <i>Plenarna razprava (20 min)</i>
Zaključne besede in ocena 17:10 - 17:30	• Zaključne besede • Ocenjevalni vprašalnik
Večerni	
18:00 - 19:00	Spominska prireditev Jom HaŠoa, Judovski kulturni center Ljubljana